

Ανάλυση των απαιτήσεων

Η ανάλυση

- Αναλύουμε τις απαιτήσεις προκειμένου να τις βελτιώσουμε και να τις δομήσουμε καλύτερα προκειμένου να αναδείξουμε την αρχιτεκτονική του συστήματος
- Η ανάλυση βοηθά να ξεκαθαρίσουμε θέματα που μπορεί να έμειναν αδιευκρίνιστα κατά την καταγραφή των απαιτήσεων

Γιατί μπορεί να έμειναν αδιευκρίνιστα θέματα

- Γιατί οι περιπτώσεις χρήσης ορίστηκαν ανεξάρτητα η μία από την άλλη
- Γιατί περιγράφηκαν στη γλώσσα του πελάτη
- Κάθε περίπτωση χρήσης δομήθηκε ώστε να αποτελεί μια ολοκληρωμένη και κατανοητή προδιαγραφή λειτουργίας

Η ανάλυση

- Η ανάλυση επιλύει προβλήματα που προκύπτουν κοιτώντας τις απαιτήσεις σε μεγαλύτερο βάθος
- Η κύρια διαφορά της από την καταγραφή απαιτήσεων είναι ότι τα αποτελέσματα της ανάλυσης περιγράφονται σε τεχνική γλώσσα

Ποια είναι η διαφορά της ανάλυσης από τη σχεδίαση και την υλοποίηση

- Η ανάλυση βρίσκεται ανάμεσα στην καταγραφή των απαιτήσεων και τη σχεδίαση
- Σκοπός της είναι να περιγράψει τις περιπτώσεις χρήσης σε ένα βαθμό λεπτομέρειας που ο πελάτης μπορεί να βαριόταν να το κάνει
- Στη σχεδίαση πρέπει να απαντηθούν ερωτήματα όπως
  - «πως μπορούμε να κάνουμε αυτή τη συνάρτηση πιο γρήγορη;»
  - «πως μπορούμε να μην υπερφορτώσουμε το δίκτυο;»

Άλλες περιπτώσεις που η ανάλυση είναι αναγκαία

- Η ανάλυση μπορεί να αποτυπώσει, σχετικά φθηνά, ολόκληρο το σύστημα και να βοηθήσει στην επιλογή των κομματιών που θα σχεδιαστούν ή θα υλοποιηθούν
- Η ανάλυση δίνει μια επισκόπηση του συστήματος που μπορεί να είναι δύσκολο να εξαχθεί από τη σχεδίαση και την υλοποίηση. Νέοι μηχανικοί μπορεί να εκπαιδευτούν πιο εύκολα βλέποντας το μοντέλο ανάλυσης
- Το ίδιο σύστημα μπορεί να σχεδιαστεί διαφορετικά ή να υλοποιηθεί διαφορετικά. Το μοντέλο ανάλυσης παρέχει μια ανεξάρτητη εικόνα
- Ένα παλαιότερο σύστημα για το οποίο υπάρχει μοντέλο ανάλυσης είναι πιο εύκολο να κατανοηθεί και να επανα-σχεδιαστεί

Σύγκριση του μοντέλου του Πεδίου Εφαρμογής και του Μοντέλου Ανάλυσης

• Περιγράφεται στη γλώσσα του πελάτη • Εξωτερική άποψη του συστήματος • Δομείται από περιπτώσεις χρήσης - δομεί την εξωτερική άποψη • Χρησιμοποιείται ως «συμβόλαιο» ανάμεσα στους πελάτες και τους κατασκευαστές • Μπορεί να περιέχει πλεονασμούς και ασάφειες • Διατυπώνει τη λειτουργικότητα του συστήματος, περιλαμβανόμενης και της αρχιτεκτονικής που είναι σημαντική • Ορίζει περιπτώσεις χρήσης που αναλύονται παραπάνω στο μοντέλο ανάλυσης	• Περιγράφεται στη γλώσσα του κατασκευαστή • Εσωτερική άποψη του συστήματος • Δομείται από τάξεις και πακέτα - δομεί την εσωτερική άποψη • Χρησιμοποιείται από τους κατασκευαστές για να καταλάβουν πως θα οργανωθεί το σύστημα • Δεν πρέπει να περιέχει πλεονασμούς και ασάφειες • Σκιαγραφεί πως θα υλοποιηθεί η λειτουργικότητα και είναι μια πρώτη προσέγγιση στη σχεδίαση • Ορίζει πραγματώσεις - αναλύσεις περιπτώσεων χρήσης σε αντιστοιχία 1-1 με τις περιπτώσεις χρήσης του πεδίου εφαρμογής

Ο ρόλος της ανάλυσης στη διάρκεια της ζωής ενός προϊόντος

- Στην ανάλυση εστιάζουμε κατά τις αρχικές φάσεις
- Ο σκοπός και ο στόχος της φάσης της ανάλυσης πρέπει λίγο πολύ να επιτευχθεί σε κάθε έργο. Ο τρόπος όμως που θα το πετύχουμε μπορεί να διαφέρει

Πως μπορούμε να κάνουμε ανάλυση;

- Να υλοποιηθεί ένα μοντέλο ανάλυσης το οποίο και να συντηρείται μέχρι το τέλος του έργου
- Να υλοποιηθεί ένα μοντέλο ανάλυσης ως ενδιάμεσο βήμα ανάμεσα στις απαιτήσεις και τη σχεδίαση. Μόλις αρχίσουμε τη σχεδίαση σταματά να μας απασχολεί το μοντέλο ανάλυσης
- Δεν φτιάχνουμε μοντέλο ανάλυσης. Η ανάλυση των απαιτήσεων γίνεται είτε κάνοντας καλύτερη καταγραφή των απαιτήσεων είτε θεωρώντας ότι το πρόβλημα που λύνουμε είναι απλό.

Τι να κάνετε στη διάρκεια της ανάλυσης

- Αναλύστε τις περιπτώσεις χρήσης
- Βρείτε τις τάξεις ανάλυσης (ορίου, ελέγχου και οντότητας)
- Βρείτε τις σχέσεις μεταξύ τους
- Βρείτε τα χαρακτηριστικά κάθε τάξης
- Βρείτε πιθανές σχέσεις περιεκτικότητας και γενικεύσεις

Βήμα 1

Αναλύστε τις περιπτώσεις χρήσης

- Για την ανάλυση των περιπτώσεων χρήσης ξεκινήστε προσπαθώντας να κάνετε ένα διάγραμμα συνεργασίας.
- Στο διάγραμμα συνεργασίας χρησιμοποιήστε 3 γενικές κατηγορίες κλάσεων, οι οποίες ονομάζονται «κλάσεις ανάλυσης» (θα τις δούμε παρακάτω)
- Στο διάγραμμα συνεργασίας δείξτε πως θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί η περίπτωση χρήσης αν συνεργαζόταν μεταξύ τους «αντικείμενα» αυτών των κλάσεων

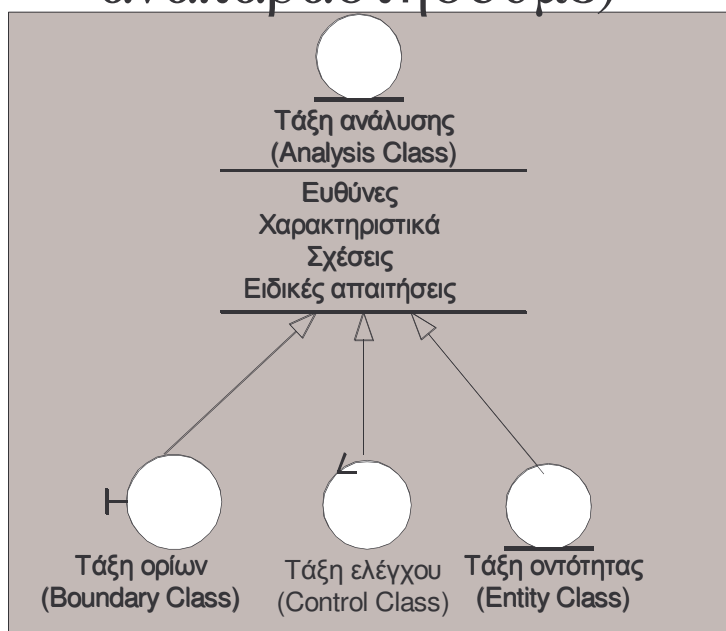
Κλάση ανάλυσης

- Αποτελεί μια γενικευμένη κλάση η οποία κατά τη φάση της σχεδίασης θα αντιστοιχηθεί σε περισσότερες από μια τάξεις
- Επικεντρώνεται στις λειτουργικές απαιτήσεις και αναβάλλει το χειρισμό των μη λειτουργικών απαιτήσεων στη φάση σχεδιασμού και υλοποίησης
- Δεν περιέχει μεθόδους. Το πως συμπεριφέρεται ορίζεται ουσιαστικά από τις υποχρεώσεις της
- Έχει χαρακτηριστικά (τα οποία αργότερα μπορεί να γίνουν κλάσεις)
- Σχετίζεται με άλλες κλάσεις

Για να βρείτε τις κλάσεις ανάλυσης

- Δείτε κάθε περίπτωση χρήσης
- Φανταστείτε ότι έχετε μόνο τρία είδη κλάσεων στη διάθεσή σας
  - Κλάσεις που είναι υπεύθυνες για να στέλνουν δεδομένα σε χαρακτήρες ή να παίρνουν δεδομένα από αυτούς. Αυτές ονομάζονται κλάσεις ορίου
  - Κλάσεις που είναι υπεύθυνες για να αποθηκεύουν δεδομένα. Αυτές ονομάζονται κλάσεις οντότητας ή κλάσεις δεδομένων
  - Και κλάσεις που κάνουν ελέγχους, ορίζουν με ποια σειρά πρέπει να γίνουν διάφορες ενέργειες και «συνδέουν» τις ενέργειες των κλάσεων ορίου με τις κλάσεις οντότητας. Αυτές ονομάζονται κλάσεις ελέγχου

Στερεότυπα κλάσεων ανάλυσης (πώς μπορούμε να τις αναπαραστήσουμε)

Στερεότυπα

- Εναλλακτικά μπορείτε να τις αναπαραστήσετε ως εξής:

<code><<boundary>></code> Name

<code><<control>></code> Name
--

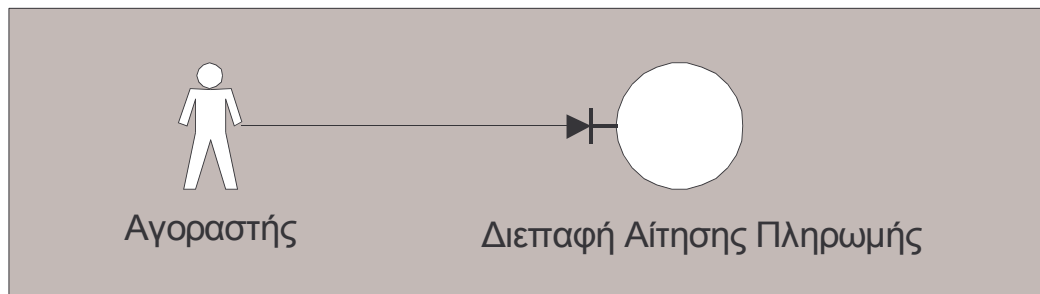
<code><<entity>></code> Name

Τάξεις ορίου (Boundary Classes)

- Χρησιμοποιούνται για να περιγράψουν τη διασύνδεση μεταξύ του συστήματος και των χαρακτήρων
- Αυτή η διασύνδεση περιλαμβάνει συνήθως λήψη και παρουσίαση πληροφορίας και αιτήσεις από και προς το σύστημα
- Είναι συνήθως γενικεύσεις τερματικών, εκτυπωτών, παραθύρων κτλ
- Οι τάξεις αυτές περιγράφουν το ΤΙ επιτυγχάνεται από τη διασύνδεση και όχι το ΠΩΣ
- Κάθε τέτοια τάξη συνδέεται με τουλάχιστον ένα χαρακτήρα

Παράδειγμα

- Η διεπαφή επιτρέπει στο χρήστη να βλέπει τιμολόγια με μεγαλύτερη λεπτομέρεια και στη συνέχεια να ζητά από το σύστημα να πληρώνει

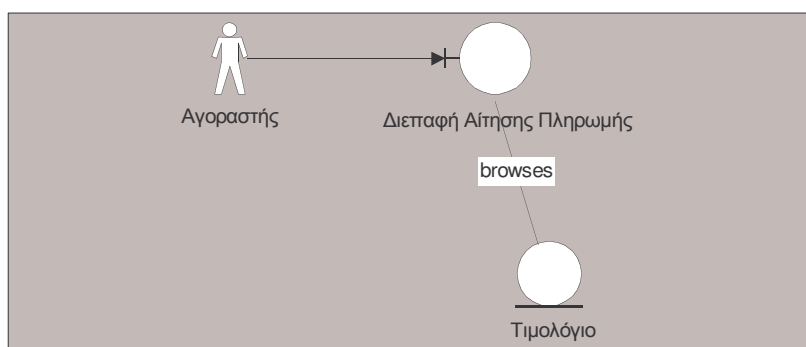
Χαρακτηριστικά (attributes) τάξεων ορίου

- Οι τάξεις ορίου που επικοινωνούν με ανθρώπους έχουν συνήθως χαρακτηριστικά που αφορούν πληροφορίες (πχ text fields, labels etc)
- Οι τάξεις ορίου που επικοινωνούν με άλλα συστήματα έχουν χαρακτηριστικά κάποιου πρωτοκόλλου επικοινωνίας

Τάξεις οντότητας (Entity Class)

- Αναπαραστούν πληροφορία η οποία διατηρείται για κάποιο χρονικό διάστημα
- Στις περισσότερες περιπτώσεις προέρχονται κατευθείαν από το πεδίο εφαρμογής (domain model)

Παράδειγμα

- Η τάξη οντότητας «Τιμολόγιο» σχετίζεται με τη «Διεπαφή Αίτησης Πληρωμής» με την οποία ο χρήστης βλέπει τιμολόγια

Χαρακτηριστικά τάξεων οντοτήτων

- Τα χαρακτηριστικά μιας τάξης οντοτήτων είναι συνήθως αρκετά φανερά
- Συνήθως μπορείτε να τα βρείτε από τα χαρακτηριστικά των εννοιών που έχετε αναπαραστήσει στο domain model

Ανακαλύπτοντας τάξεις οντοτήτων

- Αρχικά μπορούν να σκιαγραφηθούν οι βασικές τάξεις οντοτήτων από το domain model.
- Οι σχέσεις που υπάρχουν στο domain model μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να αποκαλύπτουν και τις σχέσεις ανάμεσα στις τάξεις οντοτήτων

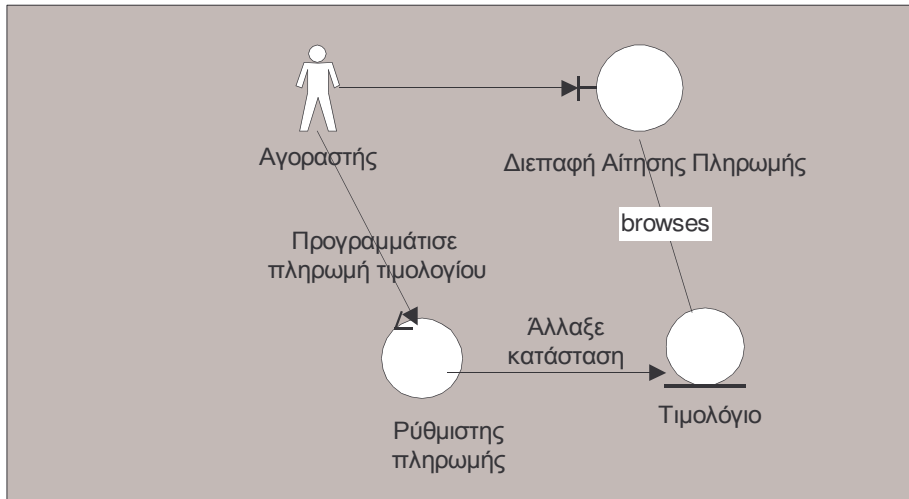
Παράδειγμα

- Η τάξη «Τιμολόγιο» μπορεί να προέλθει από την αντίστοιχη τάξη στο domain model.
- Τα αρχικά χαρακτηριστικά μπορεί να είναι τα ίδια που είχαμε ορίσει και τότε (ποσό, ημ. Πληρωμής κτλ)
- Ανάλογα μπορούμε να ορίσουμε και τις σχέσεις με την τάξη παραγγελία όπως είχε οριστεί και στο domain model

Τάξεις ελέγχου

- Αναπαριστούν συνεργασίες, μεταφορές, έλεγχο άλλων αντικειμένων.
Αναπαραστούν υπολογισμούς
- Σε γενικές γραμμές η «δυναμική» του συστήματος αναπαραστάται από τις τάξεις ελέγχου

Παράδειγμα

- Ο ρυθμιστής πληρωμής δέχεται μια αίτηση πληρωμής για ένα τιμολόγιο για μια συγκεκριμένη ημέρα, και όταν έρθει η μέρα κάνει την πληρωμή και αλλάζει την κατάσταση στο τιμολόγιο

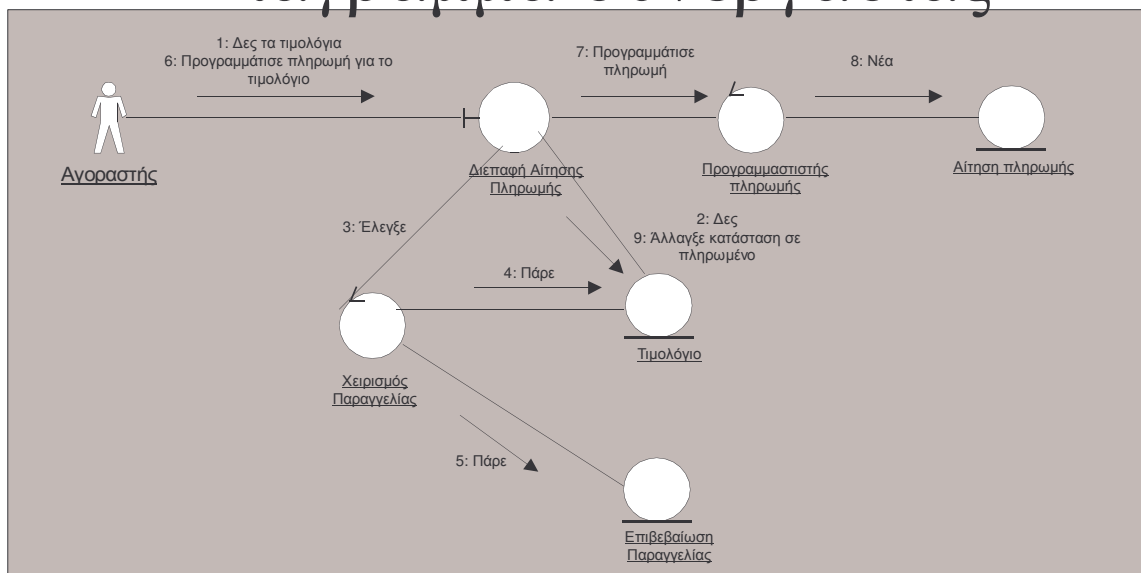
Χαρακτηριστικά τάξεων ελέγχου

- Συνήθως οι τάξεις ελέγχου δεν έχουν κάποια χαρακτηριστικά γιατί συνήθως έχουν και σύντομη διάρκεια ζωής.
- Πολλές φορές όμως μπορεί να έχουν χαρακτηριστικά που συσσωρεύονται, πχ μετρητές, που χρησιμοποιούνται σε μια περίπτωση χρήσης

Βήμα 2

- Κάντε ένα διάγραμμα συνεργασίας για κάθε περίπτωση χρήσης.
- Στο διάγραμμα συνεργασίας δείξτε με ποιο τρόπο κλάσεις ορίου, ελέγχου και οντότητας μπορούν να συνεργαστούν για να πραγματοποιήσουν την περίπτωση χρήσης

Διάγραμμα συνεργασίας

- ... ακολουθεί και μια περιγραφή

Βήμα 3

- Προσθέστε, αν θεωρήσετε αναγκαίο, και μια περιγραφή

Ροή γεγονότων που επεξηγεί το διάγραμμα συνεργασίας

- *Ο αγοραστής βλέπει τα τιμολόγια προκειμένου να βρεί αυτά που θέλει (1,2) διαμέσου της διεπαφής αίτησης πληρωμής. Η διεπαφή χρησιμοποιεί τον Χειρισμό Παραγγελίας για να δει αν τα τιμολόγια αναφέρονται σε επιβεβαιωμένες παραγγελίας (3,4,5) προτού τα εμφανίσει στον πελάτη. Πως γίνεται αυτός ο έλεγχος εξαρτάται από τους κανόνες του οργανισμού και μπορεί να περιλαμβάνουν ημ. Παράδοσης, τιμές κτλ. ...*

Πως διαφέρει από την περίπτωση χρήσης;

Η περίπτωση χρήσης περιγράφει το σύστημα «από έξω»
Η πραγμάτωση βλέπει το σύστημα «από μέσα»

Σύντομη περιγραφή

Η περίπτωση χρήσης «Πλήρωσε το τιμολόγιο» χρησιμοποιείται από τον Αγοραστή για να προγραμματίσει τις πληρωμές. Στη συνέχεια η περίπτωση χρήσης ενεργοποιεί την πληρωμή τη συγκεκριμένη μέρα

Αρχική περιγραφή βήμα-βήμα

Πριν αρχίσει αυτή η περίπτωση χρήσης ο Αγοραστής έχει ήδη πάρει ένα τιμολόγιο (περιγραφή στην περίπτωση χρήσης «Τιμολόγησε τον Αγοραστή») και επίσης έχει πάρει τα αγαθά που παρήγγειλε.

1. Ο Αγοραστής εξετάζει ότι το τιμολόγιο είναι σωστό
2. Ο Αγοραστής προγραμματίζει την πληρωμή
3. Τη συγκεκριμένη μέρα το σύστημα ελέγχει αν υπάρχουν αρκετά χρήματα στο λογαριασμό, και αν υπάρχουν υλοποιεί τη συναλλαγή

Βήμα 4

- Αφού ολοκληρώσετε τα διαγράμματα συνεργασίας για κάθε περίπτωση χρήσης δείτε από τις κλάσεις που έχετε ορίσει αν μπορείτε να βρείτε σχέσεις γενίκευσης ή εξάρτησης. Δείτε αν μπορείτε να επαναχρησιμοποιήσετε κάποια κλάση.
- Ίσως σας βοηθήσει για κάθε κλάση να φτιάξετε μια καρτέλα στην οποία φαίνεται το όνομα της κλάσης, τι κάνει και με ποιους συνεργάζεται

Παράδειγμα

Class	ApplyForm	
Superclass(es)		
Subclasses		
	Ευθύνη	Συνεργάτες
	<p>Ο χρήστης μπορεί να δώσει OK, να επιλέξει προφιλ και όνομα χώρου</p> <p>Εμφάνισε όλα τα προφιλ για να επιλέξει ο χρήστης</p> <p>Μόλις ο χρήστης πατήσει OK στέλνονται το όνομα χώρου και το επιλεγμένο προφιλ</p>	<p>User</p> <p>Profile</p> <p>ProcessApply</p>

Κάρτες CRC

- Οι κάρτες αυτές είναι γνωστές ως CRC από τα αρχικά
  - Class
  - Responsibility
  - Collaboration

Βρίσκοντας τις σχέσεις ανάμεσα στις τάξεις

- Χρησιμοποιήστε διαγράμματα συνεργασίας
- Αν σε μια περίπτωση χρήσης υπάρχουν πάνω από μια ροές μπορείτε να φτιάξετε ένα διάγραμμα συνεργασίας για κάθε ροή
- Αρχίστε κοιτώντας τη ροή των γεγονότων ένα βήμα τη φορά αποφασίζοντας ποιο αντικείμενο ανάλυσης θα χρησιμοποιήσετε

Περισσότερα...

- Η περίπτωση χρήσης ξεκινά με ένα μήνυμα από ένα χαρακτήρα
- Κάθε τάξη ανάλυσης που ορίστηκε προηγουμένως πρέπει να έχει τουλάχιστον ένα αντικείμενο σε μια περίπτωση χρήσης
- Τα μηνύματα δεν έχουν σχέση με τις μεθόδους μιας τάξης απλά σημειώνουν το σκοπό που καλούμε το αντικείμενο.
- Οι σύνδεσμοι στο διάγραμμα είναι οι σχέσεις ανάμεσα στις τάξεις
- Η ακολουθία στο διάγραμμα δεν είναι ο βασικός στόχος

Βρίσκοντας την ευθύνη μιας τάξης

- Οι ευθύνες μιας τάξης μπορούν να καταγραφούν αν συνδυαστούν όλοι οι ρόλοι που έχει αναλάβει η τάξη στις διάφορες πραγματώσεις-αναλύσεις μιας περίπτωσης χρήσης.

Βρίσκοντας τα χαρακτηριστικά (attributes) μιας τάξης

- Ένα χαρακτηριστικό ορίζει μια ιδιότητα μιας τάξης ανάλυσης και συχνά εννοείται από το ρόλο που έχει η κλάση
- Συνήθως τα χαρακτηριστικά μιας τάξης είναι ουσιαστικά (π.χ. Τηλέφωνο, ημερομηνία)
- Φροντίστε αυτά να ορίζονται γενικά και όχι με βάση κάποιο συγκεκριμένο τύπο γλώσσας προγραμματισμού
- Αν κάποιο χαρακτηριστικό πρέπει να είναι το ίδιο για πολλά αντικείμενα ανάλυσης, ορίστε το σε χωριστή τάξη
- Αν μια τάξη έχει πολλά χαρακτηριστικά, σκεφθείτε να τα ορίσετε σε χωριστή τάξη

Μη-λειτουργικές απαιτήσεις

- Σε ένα κείμενο μπορείτε να ορίσετε και τις μη-λειτουργικές απαιτήσεις που αφορούν την πραγματοποίηση μιας περίπτωσης χρήσης. Παράδειγμα
  - *Δεν πρέπει να περνάν πάνω από 5 δευτερόλεπτα από τη στιγμή που θα ζητήσει ένας αγοραστής να δει τα τιμολόγια μέχρι τη στιγμή που θα εμφανιστούν*

Βρείτε τις μη-λειτουργικές απαιτήσεις

- Οι μη-λειτουργικές απαιτήσεις είναι ειδικές απαιτήσεις που αποκαλύπτονται στη φάση της ανάλυσης (ή και πιο μπροστά)
- Παραδείγματα ειδικών απαιτήσεων είναι
  - ασφάλεια
  - Ανοχή σε λάθη
  - Χειρισμό συναλλαγών κτλ
- Υπεύθυνος για να τις ορίσει είναι ο αρχιτέκτονας ώστε να τις γνωρίζουν και οι υπόλοιποι

Βιβλιογραφία

- Οι σημερινές σημειώσεις προέρχονται από
- Jacobson, Rumbaugh, Booch, *The Unified Software Development Process*, Addison Wesley